

Như đã đề cập ở bài viết trước, mô hình hợp tác xã đã thể hiện được vai trò và vị thế của mình đối với sự phát triển của mỗi quốc gia và toàn thế giới khi luôn đi cao tinh thần hợp tác cùng nhau phát triển bền vững và thực hiện mô hình kinh doanh lấy con người làm trung tâm. Để đạt được kết quả ngày hôm nay, lịch sử đã chứng minh được quá trình hình thành và phát triển trong suốt 180 năm qua, kể từ lúc những người sáng lập đầu tiên những viên gạch đầu tiên khi tìm kiếm sự công bằng trong sản xuất, kinh doanh cho đến quá trình hợp tác cùng phát triển của các hợp tác xã trên toàn thế giới trong giai đoạn hiện nay.

Như chúng ta nhìn thấy những mong đợi đầu tiên cho sự ra đời của mô hình hợp tác xã, chúng ta hãy cùng nhìn lại lịch sử những phát triển của mô hình tổ chức bền vững và câu chuyện về Hội

tiền phong công nhân Rochdale, những người đã đặt những mong đợi cho sự phát triển của các hợp tác xã hiện đại sau này.

Vào cuối thế kỷ XVIII, cuối

Cách mạng công nghiệp lớn thế kỷ Anh diễn ra với

độc quyền của các máy móc công nghiệp hiện đại và cải tiến, thay thế sức lao động thủ công qua đó thúc đẩy gia tăng sản lượng. Đây là giai đoạn quá độ từ sản xuất nông nghiệp sang sản xuất công nghiệp trên cơ sở khoa học. Trong thời kỳ đó, mô hình chủ đạo là tổ chức đầu tư làm trung tâm.

C

quản lý máy

xã hội lúc bấy giờ đều theo đuổi và

hướng đến

mục tiêu

tiền, thương mại, tài sản

; theo đó, mỗi người đều tôn vinh đồng tiền và

tìm mọi cách để

kiếm tiền.

Khi tiền là trung tâm thì con người chỉ được coi là công cụ để tạo ra nhu cầu tiền hàng, các nhà tư bản coi công nhân như phương tiện để tạo ra giá trị thặng dư.

Thực tế tàn nhẫn lúc đó là khi công nhân công xưởng làm việc, họ bị bóc lột nặng nề và chế độ của họ ngày càng ít ỏi so với khối lượng công việc của họ và thời gian từ 14 giờ đến 16 giờ mỗi ngày. Giá cả thực phẩm thì đắt đỏ, thời gian gấp 3 lần

giá trị thặng dư và luôn chịu sự chi phối của

những tiêu chuẩn, những nhân tố trung gian, bóc lột công nhân sản xuất và những tiêu dùng

. Gian lận thương mại ngày càng nhiều hơn, chặt

Loại hình tổ chức không còn được đem vào khi
bộ phận nhân viên tiếp cận được hội
nhóm mục đích tăng tiến đa lợi nhuận. Ví dụ như
bộ phận được nhân viên thực cao và xuống nghỉ ngơi, trả được nhân viên mới sẽ có
tăng
trên lợi nhuận chi trả thì giảm đi.

Với sự bùng nổ của cách mạng công nghiệp, tình trạng thất nghiệp, nghèo đói, bệnh tật và lạm
dụng lao động trẻ em ngày càng trở nên phổ biến. Vào những năm 1840, tỷ lệ tử vong trẻ em
đến 5 tuổi vào kho
đến 40%

đến
vào
phần nhỏ
số người đến 25 tuổi thì tỷ lệ tử vong trước 45 tuổi sẽ là 46%
. Điều này dẫn đến tình trạng khủng hoảng trẻ em
trên

trong công nghiệp người lao động. Tuổi thọ trung bình của dân lao động tại Manchester lúc bấy
giờ chỉ được 17 tuổi
; trong khi đó, tuổi thọ của nông
người
thuộc tầng lớp giàu có,
giai cấp tư sản rồi khoảng 52 tuổi
.

Với điều kiện sống vô cùng khắc nghiệt lúc đó, những cuộc đấu tranh của giai cấp công nhân đã
sớm nở rộ. Một số người khởi đầu công bằng sẽ không thể tiến tới được khi tiến được đến là
mục tiêu và trên tâm của
họ sẽ được sự xuất, kinh doanh. Chính vì thế, họ
đã đưa ra hệ thống mới

một mô hình mới trong đó lấy con người làm trung tâm, tiến bộ chính là phương tiện. Từ
đó,
họ sẽ được những người công nhân Rochdale thay đổi cách thức cuộc sống của
mình,
hình thành mô hình kinh doanh lấy con người là trung tâm. Đây chính là tiến bộ và sự khởi
nguyên việc hình thành Hội tiên phong công bằng Rochdale.

Năm 1844, một nhóm 28 công nhân của nhà máy bông ở thị trấn Rochdale, phía bắc nước Anh đã thành lập Hội tiên phong công nhân Rochdale - được coi là loại hình Hợp tác xã hiện đại đầu tiên thành lập dựa trên 6 giá trị cốt lõi, bền vững và phát triển lâu dài.

Hình ảnh nhóm người thi lập nên pháp lý cho Hội tiên phong công nhân Rochdale, dựa trên 28 nguyên tắc công nhân theo con đường công nhân làm giá trị cốt lõi chứ không phải là đường lối.

Hội quy tập những người tập hợp được các nguồn lực ít ỏi và hợp tác cùng nhau trong sản xuất, kinh doanh thì có thể giải quyết được vấn đề khan hiếm hàng hóa. Mọi người tham gia không phân biệt nghề nghiệp, giới tính, chính trị, ... sẽ cùng góp vốn

để tạo lập một doanh nghiệp mới phục vụ nhu cầu chung của họ. Ban đầu

vì

số vốn ít ỏi ở 23 bang Anh từ 28 người, họ

chỉ cần 1 người để vận chuyển hàng hóa từ Rochdale lên thành phố Manchester để mua bông, bột mì, bột yến mạch, đường và sữa. Vì

kh

hàng cách giữa Rochdale đến Manchester chỉ 24km, người công nhân phải đi sáng sớm và quay

trở

về khi trời đã tối. Rochdale khai trương công nhân

hàng

kinh doanh đầu tiên vào 20h ngày 21/12/1844 với tổng hợp của một chung cư

vì lịch hoạt động ban đầu là 2 đêm 1 tuần

. Sau 3 tháng, cửa hàng mở cửa 5 ngày 1 tuần và bắt

sung

thêm trà, thu lợi vào

danh mục hàng hóa

do số người thành viên tham gia ngày càng đông hơn và số vốn góp được ngày càng nhiều hơn.

Hội tiên phong công nhân Rochdale dựa trên triết lý của Robert Owen để tạo nên 1 hợp tác xã mà ai cũng có thể tham gia với 6 giá trị: giúp đỡ - tự chịu trách nhiệm – dân chủ - bình đẳng – công bằng – đoàn kết. Các giá trị này được đưa ra để đăng ký pháp lý và được pháp luật bảo vệ khi có rủi ro xảy ra. Trước Hội tiên phong công nhân Rochdale cũng có nhiều mô hình Hợp tác xã được thành lập nhưng sụp đổ do thiếu tính pháp lý.

Lợi ích mà Hội tiên phong công nhân Rochdale mang lại là các thành viên mua được hàng hóa với giá rẻ, quản lý hàng hóa là hàng hóa “tinh khiết”, không bị pha trộn tạp chất hại. Với tinh thần lan tỏa và sự góp sức, Hội tiên phong công nhân Rochdale đã thu hút được rất nhiều thành viên cùng tham gia. Từ 28 thành viên ban đầu vào năm 1844, đến năm 1845, số thành viên tăng thêm là 74 thành viên và sau 15 năm là 3.450 thành viên và 6 cửa hàng mới.

Ý tưởng này lan rộng khắp nước Anh, đến năm 1863 Hợp tác xã thành lập hàng bán buôn để mua hàng hóa số lượng lớn rồi bán lại cho các cửa hàng. Ngoài việc đáp ứng nhu cầu của các thành viên, Hội tiên phong công nhân Rochdale còn chú ý đến đời sống tinh thần của các thành viên như: mở thư viện cho họ đọc sách, chú trọng đời sống văn hóa và môi trường làm việc, sân bóng cho các con em thành viên, để họ có thể nghỉ ngơi và vui chơi, và để họ có thể tham gia vào các hoạt động xã hội... Với nguyên tắc bình đẳng “mọi thành viên đều có một phiếu bầu” nên được tiên trong lịch sử, họ cũng được tham gia bầu cử và có thể bình đẳng ngang bằng với nam giới.

Mô hình kinh doanh lấy con người làm trung tâm nhanh chóng thu hút sự chú ý của xã hội và

theo làn sóng cách mạng công nghiệp p lan t a r ã ng kh p nh u n c trên th gi i. Hội tiên phong công b ã ng Rochdale hình thành, phát tri n và t n t i đ c lâu dài chính t vi c xu t phát t nhu c u c a các thành viên và v n hành trên 6 giá tr c t lõi. Các giá tr này là n n móng v ã ng ch c c a các H p

tác xã

hi n đ i. Kh i ngu n t H

i

tiên phong công b ã ng Rochdale, hi n nay trên kh p th gi i có h n 1 t ng i đang là thành viên c a các

H p tác xã

ho t đ ã ng trên nhi u lĩnh v c khác nhau.

Sau khi nh ã ng n n móng đ u tiên cho s ã hình thành H p tác xã đ c xây đ ã ng, v n đ ti p theo đ c đ t ra là xã h i công b ã ng c a Rochdale hay còn đ c xem là mô hình H p tác xã đ u tiên trên th gi i s ho t đ ã ng trên nh ã ng c s , nguyên t c v n hành nh th nào. Bài vi t ti p theo s t p trung phân tích v c các c s đ ã hình thành nên khôn kh pháp lý đ u tiên cho vi c v n hành H p tác xã trên th gi i.